

Studium Wychowania Fizycznego i Sportu
Akademia Świętokrzyska w Kielcach
Study of Physical Education and Sportu
Świętokrzyska Academy

RAFAŁ PAWŁOWSKI

Sport consumption in student environment

Konsumpcja sportowa w środowisku studenckim

Jednym z elementów pełnego uczestnictwa w kulturze fizycznej, oprócz własnej aktywności fizycznej w czasie wolnym, jest także korzystanie z dostępności mediów, które umożliwiają śledzenie rywalizacji sportowców i wyników tej rywalizacji na różnych arenach sportowych. Takie bierne uczestnictwo w sporcie, nazwiemy za Winiarskim (1995), konsumpcją sportową.

Zachowania takie jak kibicowanie na stadionie, w hali sportowej, czy przed telewizorem, obserwowanie wyników rozgrywek sportowych w środkach masowego przekazu, czy rozmowy na tematy sportowe są przejawami zainteresowań sportem, „życia nim” na co dzień. Dobrze się dzieje jeżeli zachowania takie są uzupełnieniem własnej aktywności fizycznej, ale złym zjawiskiem jest to, że aktywność fizyczna ustępuje miejsca biernym formom wypoczynku, a przede wszystkim oglądaniu telewizji, co w skrajnej formie nazywać można „ekranomanią” (Ruskin 1994).

Celem badań jest określenie zakresu biernego zainteresowania studentów sportem i częstości korzystania z pośrednictwa mediów w możliwości śledzenia przebiegu i wyników rywalizacji sportowej.

MATERIAŁ I METODA

W badaniach uczestniczyli studenci studiów dziennych kieleckich szkół wyższych. W badanej próbie znalazła się losowo wyłoniona reprezentacja całego badanego środowiska.

Dokonano doboru grupowego, przyjmując grupę dziekańską jako jednostkę losowania i losując 22 z 551 grup. Założoną próbę stanowi 4% badanej populacji.

W badaniach wzięło udział 528 studentów studiów dziennych. Do dalszej analizy, po odrzuceniu ankiet błędnie wypełnionych, niekompletnych, zakwalifikowano 513 osób. W badaniach wzięło udział 378 kobiet (73,7%) i 135 mężczyzn w wieku od 19 do 26 lat.

Badania przeprowadzono techniką audytoryjną, w salach wykładowych, podczas ćwiczeń, które dają w założeniu większą szansę na dużą frekwencję studentów na zajęciach niż wykłady, często traktowane jako nieobowiązkowe. Uzyskano wysoki stopień realizacji badań w założonej próbie losowej, który wyniósł 91,1%.

Oceniając reprezentatywność próby porównano rozkłady uzyskanych wyników z danymi Wojewódzkiego Urzędu Statystycznego w Kielcach. W próbie mamy do czynienia z nadreprezentacją kobiet (8,2%), natomiast reprezentatywność próby ze względu na miejsce studiowania wypada na niekorzyść uczelni niepublicznych – nadreprezentacja państwowych szkół wyższych wynosi 7,4%.

Tylko co czwarty badany studiujący w kieleckich uczelniach na stałe mieszka w tym mieście (25,8%), natomiast blisko połowa (49%) pochodzi z małych miasteczek i wsi. Ludność wiejska zazwyczaj jest słabiej wykształcona. W dużej mierze pochodzenie terytorialne studentów odzwierciedla poziom wykształcenia ich rodziców. Tylko 13,4% rodziców posiada wykształcenie wyższe, blisko połowa legitymuje się wykształceniem średnim (47,8%) i zarówno wśród ojców jak też matek badanej młodzieży zdecydowanie przeważa ten poziom wykształcenia.

Co trzeci z badanych jest studentem pierwszego roku (32,2%), a co piąty czwartego roku studiów (19,3%). W badaniach własnych zastosowano metodę sondażu diagnostycznego. Jako technikę zbierania danych empirycznych przyjęto badania ankietowe.

Uzyskane w badaniach własnych dane empiryczne analizowano za pomocą wybranych technik statystycznych. Siłę związku między cechami ustalano też za pomocą stosunku korelacyjnego eta - kwadrat.

WYNIKI

Najczęstszym sposobem realizowania swoich zainteresowań sportowych, nie związanym z własną aktywnością fizyczną, jest wśród studentów oglądanie programów sportowych w telewizji (40,9%). Telewizja może w codziennym życiu człowieka być „złodziejem czasu”, ale z drugiej strony może popularyzować sport, upowszechniać aktywność fizyczną, budzić zainteresowania sportowe, czy motywować do aktywnego wypoczynku.

Co trzeci badany uczestniczy w dyskusjach na tematy sportowe (35,1%), a 28,1% śledzi wiadomości sportowe, wyniki rozgrywek zamieszczone w rubryce sportowej gazety codziennej. Blisko połowa respondentów nigdy nie uczestniczy bezpośrednio w imprezie sportowej na stadionie, w hali sportowej jako kibic (46,0%) i nie słucha radiowych audycji sportowych (45,2%), a 2/3 nie kupuje czasopism sportowych (tabela 1). Podobną hierarchię biernych form uczestnictwa w sporcie wykazują badania przeprowadzone w innych środowiskach młodzieży szkolnej (Winiarski 1995) i studenckiej (Mirkiwicz 1990).

Tabela 1. Wybrane formy konsumpcji sportowej studentów (dane w %)

Forma konsumpcji sportowej	bardzo często (zawsze)	często	rzadko	bardzo rzadko (nigdy)	trudno powiedzieć	suma pozycji 4 i 3
	4	3	1	0	2	
oglądanie programów sportowych w telewizji	10,9	30,0	44,8	13,3	1,0	40,9
dyskusje na tematy sportowe	8,0	27,1	44,4	17,4	3,1	35,1
czytanie rubryki sportowej w gazecie	11,5	16,6	36,5	32,9	2,5	28,1
uczęszczanie na zawody sportowe jako kibic	5,5	8,4	36,2	46,0	3,9	13,9
słuchanie audycji sportowych w radio	2,9	9,2	40,0	45,2	2,7	12,1
kupowanie czasopism sportowych	2,0	6,0	22,2	67,3	2,5	8,0

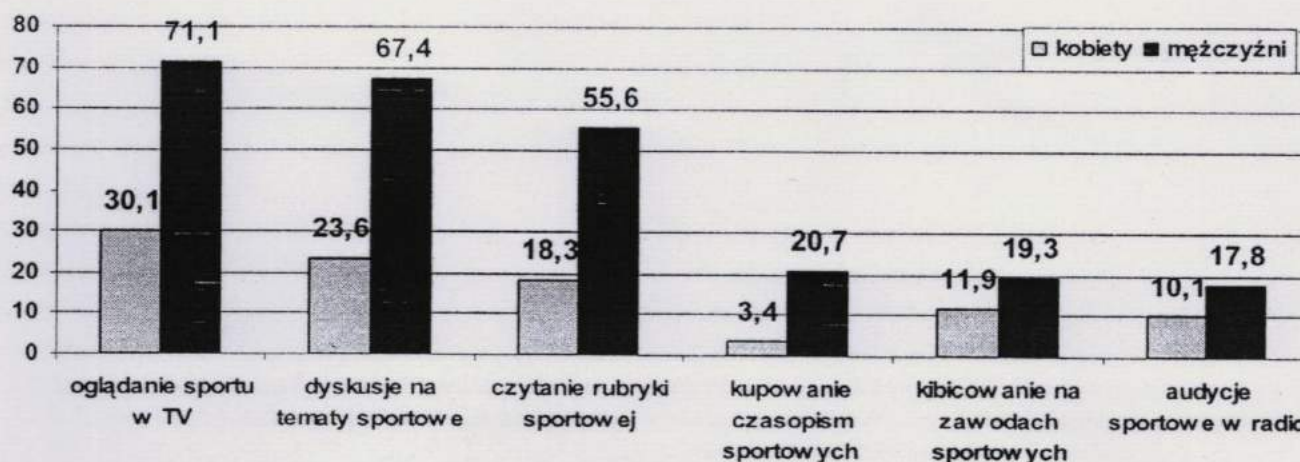
Jeżeli konsumpcja sportowa jest wyłączną formą uczestnictwa w kulturze fizycznej to możemy mówić o złym, niezdrowym stylu życia, ale jeżeli występuje obok własnej aktywności sportowej to jest ona uzupełnieniem zdrowego, sportowego trybu życia. Na szczęście w badanym środowisku można zauważyć, że ci którzy często zasiadają przed telewizorem znajdują także czas na własną aktywność sportową (Pawłowski 2005).

Płeć i pochodzenie terytorialne studentów w sposób istotny statystycznie różnicują zakres konsumpcji sportowej studentów, a różnice te wyjaśniają 15% całkowitej wariancji poziomu konsumpcji sportowej badanej młodzieży (tabela 2). Wielkość syntetycznego wskaźnika konsumpcji sportowej, obejmującego wszystkie wymienione formy, przyjętego za winiarskim (1995), jest znacznie większa u mężczyzn niż u kobiet. Wskaźnik przyjmuje największe wartości wśród studentów pochodzących z dużych miast, a najmniejsze wśród tych respondentów, którzy wywodzą się ze środowisk małomiasteczkowych. Miejsce zamieszkania podczas studiów nie ma istotnego wpływu na zakres biernego uczestnictwa studentów w sporcie.

Tabela 2. Zależność poziomu konsumpcji sportowej od płci i pochodzenia terytorialnego badanych studentów

Kategoria badawcza	Poziom konsumpcji sportowej		Istotność różnic	Miara zależności
	\bar{X}	s		
Płeć:				
kobiety	0,9	1,3	F = 52,07 p < 0,001	$\eta^2 = 3,0 \%$
mężczyźni	2,8	1,9		
Pochodzenie terytorialne:				
wieś	1,4	1,6	F = 3,17 p < 0,05	$\eta^2 = 12,07 \%$
miasta do 10 tys. mieszk.	0,8	1,2		
miasta do 100 tys. mieszk.	1,2	1,4		
miasta powyżej 100 tys. mieszk.	1,9	2,0		

Studenci trzykrotnie częściej od swoich koleżanek ze studiów dyskutują na tematy sportowe, czytają rubrykę sportową w gazetach codziennych, ponad dwukrotnie częściej oglądają programy sportowe w telewizji, blisko dwukrotnie częściej zasiadają na trybunach i słuchają radiowych audycji sportowych i aż sześciokrotnie częściej kupują czasopisma sportowe. Różnice zobrazowane są na rycinie 1.

Ryc. 1. Płeć a wybrane formy konsumpcji sportowej badanej młodzieży akademickiej

Zapewne wysoki koszt wejścia na mecze, zawody sportowe, koszt systematycznego kupna prasy sportowej są powodem niezbyt częstego bezpośredniego emocjonowania się rywalizacją sportową na stadionach, w halach sportowych, czy też zdobywania informacji z fachowych czasopism. Mała atrakcyjność relacji radiowych w porównaniu z relacjami telewizyjnymi powoduje, że radia słuchamy wtedy, gdy nie mamy dostępu do telewizji, np. w czasie podróży.

WNIOSKI

1. Ponad połowa badanych nie jest zainteresowana uczestnictwem w imprezach sportowych na żywo, czy to w sposób bezpośredni (na stadionie, na hali), czy pośrednio (poprzez relacje radiowe). Najczęstszą formą uczestniczenia w imprezach sportowych jest wykorzystanie pośrednictwa telewizji.
2. We wszystkich formach biernego uczestnictwa w sporcie częściej realizują się mężczyźni, a najmniejsza różnica ma miejsce w przypadku oglądania relacji sportowych w telewizji.
3. Rywalizacja sportowa jest częstym tematem do dyskusji, zwłaszcza w męskim środowisku akademickim.

PIŚMIENNICTWO

1. Mirkiewicz M., Uczestnictwo w kulturze fizycznej studentów rzeszowskich uczelni, WSP Rzeszów, 1990.
2. Pawłowski R., Miejsce wypoczynku aktywnego fizycznie wśród form zagospodarowania czasu wolnego studentów Kielc, *Annales Universitatis Mariae Curie – Skłodowska Sectio D Medicina*, vol. LX, suppl. XVI, N 4, Lublin, 2005, 275 – 278.
3. Ruskin H., Mit i rzeczywistość. Spór o kształt wychowania fizycznego w szkołach, „Kultura Fizyczna”, 1994, 1-2, 20-25.
4. Winiarski R.W., Aktywność sportowa młodzieży. Geneza – struktura – uwarunkowania, AWF Kraków, 1995.

STRESZCZENIE

Zainteresowanie sportowym trybem życia nie ogranicza się do własnej aktywności fizycznej w czasie wolnym, ale jest także realizowane przez bierne uczestnictwo w sporcie poprzez kibicowanie, korzystanie z mediów czy podejmowanie dyskusji na tematy sportowe. W badaniach ankietowych przeprowadzonych wiosną 2002 roku wśród młodzieży studiującej w Kielcach wzięło udział 513 osób. Konsumpcja sportowa oparta jest w badanej grupie w największym stopniu na oglądaniu programów sportowych w telewizji, podejmowaniu dyskusji na tematy sportowe i czytaniu rubryki sportowej w prasie codziennej. Ponad połowa respondentów nie uczęszcza na zawody sportowe jako kibic. W każdej z form konsumpcji sportowej częściej deklarują swój udział mężczyźni.

SUMMARY

Interest does not it restrain to own physical activity with sport mode of life in free time, but it is realized by passive participation in sport across looking on also, use with medias whether sport treat on discussion. In questionnaire investigations conducted spring 2002 year among youth studying in Kielce it took part 513 persons. Sport consumption be leaning in studied group in the largest degree on inspection at television sport programmes, treat on discussion sport and reading at everyday press sport column. It over respondents' half does not it attend on sport contests as fan. The men in every of forms of sport consumption more often declare their part.